

RAKVERE PÕHIKOOLIÕPPEKAVA

AINEKAVA

KIRJANDUS

III KOOLIASTE

8.KLASS

Pädevused

1. Õpilane on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;
- 2.väärtustab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;
3. tõlgendab, analüüsib ning mõistab kirjandusteost kui erinevate lugude ja inimsuhete, elamuste ja väärtuste allikat ning erinevate seisukohtade peegeldajat;
4. mõistab ja aktsepteerib teose lugemisel tekkivate seisukohtade paljust, väärtustab erinevaid ideid ja kujutamisi viise;
5. väljendab end korrektselt suuliselt ja kirjalikult, jutustab kokkuvõtvalt teoses toimunust, arutleb teoses kujutatut üle ning kirjutab eriliigilisi omaloomingulisi töid;
6. kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, nii teatmeteoseid kui ka interneti.

1. Lugemine

- 1) õpilane on aasta jooksul läbi lugenud vähemalt 6 eakohast eri žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut);
- 2) loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;
- 3) tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega.

2. Jutustamine

- 1) õpilane jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni.

3. Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

4. Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused

- 1) õpilane vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele;
- 2) kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ning tsitaate;
- 3) kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määrab teose olulisemad sündmused ning arutleb põhjuse-tagajärje seoste üle;
- 4) kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ning demokraatlikest väärtustest;
- 5) arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;
- 6) leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte ning kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte;
- 7) otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse.

5. Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

1. õpilane tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi;
2. selgitab õpitud vanasõnade, kõnekäändude ja mõistatuste kujundlikkust ning tähendust;
3. mõtestab luuletuse tähendust iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes.

6. Esitamine

- 1) esitab peast luule-, proosa- või draamateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ning tekstitäpsust;

7. Omalooming

- 1) kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöo kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti;
- 2) kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse järgi ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja.

Läbivad teemad:

1. Väärtused ja kõlblus

Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õpilast suunatakse:

1. tunnustama väärtusi, kõlbelisi norme ja viisakusreegleid;
2. analüüsima süstemaatiliselt kõlbelisi norme ja väärtusi;
3. arutlema üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja neid omaks võtma;
4. juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel;
5. osalema kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) eetikakoodeksi ja käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima;
6. reflekteerima nii iseenda kui ka kaasinimeste käitumispõhimõtete üle, kasutades kõlbeliste konfliktide lahendamise ning vastutustundlike valikute tegemise oskusi.“

2. Kultuuriline identiteet

Läbiva teema „Kultuuriline identiteet“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

Õpilast suunatakse:

1. mõistma ennast kultuuri kandjana, edasiviijana ja kultuuride vahendajana;

2. mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana;
3. olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingusse, taunima diskrimineerimist;
4. tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ning seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;
5. teadvustama ning tundma õppima mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
6. omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.“

3. Elukestev õpe ja karjääri planeerimine

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.

Õpilast suunatakse:

1. teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ning kutseplaanide konkreetsemaks muutumisele;
2. arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisoskusi ning teabega ümberkäimise oskusi;
3. arendama oskust seada endale eesmärged ning tegutseda neid ellu viies süsteemselt;
4. kujundama valmisolekut elukestvalt õppida ja kutseotsuseid teha ning tundma haridus- ja koolitusvõimalusi;
5. tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega, nende arenguga minevikus ja tulevikus, tundma õppima töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kodukoha majanduskeskkonda.“

4. Keskkond ja jätkusuutlik areng

Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

Õpilast suunatakse:

1. aru saada loodusest kui terviksüsteemist, inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest ning inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
2. aru saada inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest;
3. väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
4. arutlema keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui ka üleilmsel tasandil, kujundama isiklikke keskkonnavalaseid seisukohti ning pakkuma lahendusi keskkonnaprobleemidele;
5. võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest, kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise; hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimisvalikuid ja eluviisi.“

5. Tervis ja ohutus

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

a) Tervisekasvatus põhineb õpilaste tervisega seonduvate teadmiste ja hoiakute ning sotsiaalsete toimetulekuoskuste arendamisel. Seda toetab tervist edendava kooli põhimõtete rakendamine koolis.

b) Ohutuse valdkonnas õpetatakse käituma ohutult liiklus-, tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning otsima vajaduse korral abi.

Õpilast suunatakse:

a) tervise valdkonnas:

1. terviseteadlikkuse arenemisele, sealhulgas oma tervise ja turvalise käitumise väärtustamisele;
2. kasutama oma teadmisi, enesega toimetuleku oskusi ning üldiseid sotsiaalseid oskusi enda ja teiste turvalisuse, sealhulgas turvalise koolikeskkonna kujundamiseks;
3. teadvustama oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega;
4. leidma ning kasutama usaldusväärset terviseteadet ja abiteenuseid;
5. teadvustama keskkonna mõju oma tervisele.

b) ohutuse valdkonnas:

1. tundma eri liiki ohuallikate ja ohtlike olukordade olemust ning nende võimalikku tekkemehhanismi;
2. vältima ohuolukordadesse sattumist;
3. kujundama turvalisele kooli- ja kodukeskkonnale ning liiklusohutusele suunatud hoiakuid ja käitumist;
4. omandama teadmisi ning oskusi ohu- ja kriisiolukordades tõhusalt käituda;
5. kujundama õiget liikluskäitumist, harjuma järgima liikluses kehtivaid norme ning arvestama kaasliiklejaid;
6. tundma õppima ja väärtustama liikluse ning ohutuse reeglitest tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust.“

6. Teabekeskkond

Läbiva teema „Teabekeskkond“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi.

Õpilast suunatakse:

1. mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi;
2. valima sobivat suhtlusregistrit ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest;
3. määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
4. kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad erinevaid teavikuid ja teabekeskkondi;
5. arendama kriitilise tebeanalüüsi oskust.“

7. Tehnoloogia ja innovatsioon

Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Õpilast suunatakse:

1. omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;
2. mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;

3. aru saada tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest;
4. mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamise seotud eetilistes küsimustes;
5. kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi IKT) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
6. arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel erinevates projektides.“

8. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

Õpilast suunatakse:

1. väärtustama ühiselu demokraatlikku korraldamist, koostööd, kodanikualgatusi ja vabatahtlikkusele põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivaltatut lahendamist;
2. olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklike seisukohti ning neid väljendama;
3. tundma õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi;
4. mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ning toimimist;
5. mõistma enda kui üksikisiku rolli ühiskonnas ning omandama oskusi osaleda otsustamisprotsessides;
6. mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas ning suhtuma positiivselt ettevõtlusesse ja selles osalemisesse.“

3. Hindamine:

1. Kirjanduse õpetamisel rakendatud mitmesuguseid kontrolli ja hindamise meetodeid ning võtteid:

- suuline küsitlus, vestlus;
- viktoriin, valikvastustega test või lünktekst;

- lugemiskontroll (nt fakti- ehk mäluksimused teose kohta);
- kontrolltöö (nt autori ja tema loomingu või kirjanduslike mõistete kohta);
- analüüsi- ja tõlgendusülesanded (nõuavad arutlemist, argumenteerimist, võrdlemist);
- kirjanduslik essee;
- raamatuarvustus;
- lugemispäevik;
- omaloominguline töö (nt kirjeldus, jutt, luuletus, dialoog);
- teemamapp, õpimapp (portfolio).

Samuti hindan sooritusülesanded, mis võimaldavad teada saada, mida õpilased reaalselt teavad ja oskavad:

- raamatututvustuse esitamine;
- väitlus kirjandusteose üle;
- veenmiskõne koostamine ja esitamine;
- kirjandusliku projekti koostamine;
- kirjandusliku uurimistöö teostamine;
- luuletuse, proosateksti või dialoogi esitamine;
- avalik esinemine konkurssidel või mujal.

5. 8.klassi kirjanduse ainekava

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU JA -TEGEVUSED	MÕISTED
Lugemine <ul style="list-style-type: none"> • On läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat 	Lugemine <p>Erinevate lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud</p>	

<p>tervikteost (raamatut); O. Wilde „Õnnelik prints“, A.de Saint- Exupery „Väike prints“, W. Golding „Kärbeste jumal“, A.Kitzberg „Libahunt“</p> <ul style="list-style-type: none"> • loeb eakohast erivanrulist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; • tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega; 	<p>jälgimine.</p> <p>Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele.</p> <p>Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.</p>	
<p>Jutustamine</p> <ul style="list-style-type: none"> • jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni; 	<p>Jutustamine</p> <p>Loo jutustamine: jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. V.Hugo „Hüljatud“</p> <p>Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine.</p>	
<p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p> <p><u>Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja 	<p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p> <p><u>Teose mõistmist toetavad tegevused</u></p> <p>Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, analüüsi- ja hindamisküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile.</p>	

<p>analüüsiküsimustele;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ja tsitaate; • kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määratleb teose olulisemad sündmused, arutleb põhjus-tagajärg-seoste üle; • kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ja demokraatlikest väärtustest; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; • leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte, kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte; • otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse; 	<p>Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine. Kokkuvõtte kirjutamine.</p> <p>Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ja sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ja valiku põhjendamine. Probleemi olemuse-põhjuse-tagajärje-lahenduse seoste üle arutlemine. Loetu põhjal järelduste tegemine.</p> <p>Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.</p> <p><u>Teose/loo kui terviku mõistmine</u></p> <p>Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Muutuv ja muutumatu tegelane. Teose käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine. Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega, ümbritseva maailmaga. Tegelase sisekonflikti äratundmine.</p> <p>Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine, suhete analüüs. Tegelaste tegevusmotiivide selgitamine, käitumise</p>	<p>idee (peamõtte),</p> <p>kompositsioon,</p> <p>konflikt,</p> <p>miljöö,</p> <p>probleem,</p> <p>sündmustik,</p> <p>teema,</p> <p>tegelane,</p> <p>tegevusaeg,</p> <p>tegevuskoht,</p> <p>tsitaat,</p> <p>tüüp tegelane</p>
---	---	--

	<p>põhjuste analüüsimine. Tegelasrühmadevaheline konflikt ja konflikti gradatsioon.</p> <p>Erinevate teoste peategelaste võrdlemine.</p> <p>Kirjanduse tüüptegelasi.</p> <p>Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljöö kirjeldamine. Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine.</p> <p>Sündmuste põhjus-tagajärg-seoste leidmine.</p> <p>Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest.</p> <p>Tekstist filmilike episoodide leidmine. Filmi ja kirjandusteose võrdlemine. O.Luts „Kevade“, Ed. Bornhöhe „Viimne reliikvia ehk Pirita kloostri viimased päevad“. A. Dumas“Krahv Monte-Cristo“</p>	
<p><u>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi; selgitab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude 	<p><u>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</u></p> <p>Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine. Võrdlus ja metafoor kõnekäändudes. Mõttekorduste leidmine regilaulust.</p>	<p>epiteet,</p> <p>isikustamine,</p>

<p>kujundlikkust ja tähendust;</p> <ul style="list-style-type: none"> mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes; 	<p>Rahvalaulu elementide leidmine autoriluulest.</p> <p>Eesti vanasõnad armastusest, Aforisme armastusest.</p> <p>Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine.</p> <p>Luuleteksti tõlgendamine. Teose stiililise eripära kirjeldamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine. Armastusluule läbi aegade.</p>	<p>koomika,</p> <p>metafoor,</p> <p>kordus,</p> <p>piltluule,</p> <p>retooriline hüüatus,</p> <p>retooriline küsimus,</p> <p>stiil,</p> <p>sümbol,</p> <p>võrdlus</p>
<p><u>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> seletab oma sõnadega eepika, lüürika ja draamatika, romaani, ja novelli, haiku ja vabavärsi ning tragöödia olemust; 	<p><u>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</u></p> <p>Müüdi tunnused. Tänapäeva folkloor ehk poploor. Loomismüüdid- Eisen, Kreutzwald, Faehlmann</p> <p>A. Conan- Doyle, A. Christie</p> <p>Teksti kompositsioonialemendid: sissejuhatuse, sõlmituse, teema arenduse, kulminatsiooni, lõpplahenduse.</p> <p>Muutuv ja muutumatu tegelane.</p>	<p>detektiivromaan,</p> <p>dialog,</p> <p>draamatika,</p> <p>dramatiseering,</p> <p>eepika,</p> <p>eepos,</p> <p>ekraniseering,</p> <p>haiku,</p>

	<p>Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika, draamatika tunnused.</p> <p>Romaani (erinevad liigid) ja novelli tunnused.</p> <p>Ulme- ja detektiivromaaani tunnused.</p> <p>Reisikirja olemus.</p> <p>Luule vorm: värss, stroof. Oodi, haiku ja vabavärsilise luule tunnused. Motiivi olemus.</p> <p>Tragöödia tunnused. Draamatika mõisted: monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Intrigi olemus. A.Kitzberg „Libahunt“</p> <p>Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine.</p> <p>O.Luts“Kalevi kojutulek“</p> <p>Filmikunsti väljendusvahendid: pilt ja sõna, kaader filmis. Kirjandusteose ekraniseering.</p>	<p>intriig,</p> <p>jutustus,</p> <p>kompositsioon,</p> <p>kulminatsioon,</p> <p>lavastus,</p> <p>lüürika,</p> <p>monoloog,</p> <p>motiiv,</p> <p>müüt,</p> <p>novell,</p> <p>poploor,</p> <p>puänt,</p> <p>reisikiri,</p> <p>remark,</p> <p>repliik,</p> <p>romaan,</p> <p>sonett,</p>
--	--	--

		stroof, stseen, tragöödia, ulmeromaan, vabavärss
Esitamine <ul style="list-style-type: none"> • esitab peast luule- või draamateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; • koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande; 	Esitamine <p>Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?).</p> <p>Esituse ladusus, selgus ja tekstitäpsus; esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. Silmside hoidmine kuulaja-vaatajaga. Miimika ja žestikulatsiooni jälgimine.</p> <p>Luuleteksti esitamine peast. Armastsluulekava.</p> <p>Draamateksti esitamine ositi. Instseneeringu esitamine.</p> <p>O.Luts „Kalevi kojutulek“</p> <p>Kirjandusteost tutvustava ettekande koostamine ja esitamine.</p> <p>Kirjanduse ettelugemise päev- lemmikraamatu tutvustamine</p>	

<p>Omalooming</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljö kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti; • kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja- iga teema lõpus. 	
--	--

6. Lõiming :

Kirjanduslik mõiste või teema	Õppeaine või ainevaldkond	Lõimingu aspekt
folkloor ja pärimus	ajalugu, kunst	Muinasajalugu ja -kultuur. Vanarahvakultuur. Kombed ja tavad. Rahvakunst.
rahvalaul ja autorilaul, tekst, meloodia, esitus	muusika, füüsika	Rahvalaul ja autorilaul. Laulu komponendid: tekst, meloodia, esitus.
rahvalaul: regivärss	eesti keel, ajalugu	Sõnavara, vanad keelevormid. Silp ja rõhk eesti keeles. Regilaulude temaatika.

murdekirjandus	eesti keel, geograafia	Kirjakeel ja murded. Murderühmad, murrete põhijooned. Murdealade geograafiline paiknemine.
klassikaline kirjandus, klassitsism	ajalugu, kunst	Antiikkultuur ja -kunst. Klassitsismiajastu (17. sajand)
romantism, realism	kunst	Kirjandus- ja kunstivoolud: nende tunnused ja esindajad
reisikiri, robinsonaad	geograafia, ühiskonnaõpetus	Reisikirja teabe- ja kunstiväärtus. Erinevad ühiskonnakorraldused. Tsivilisatsioon ja loodus.
utoopia, antiutoopia	ühiskonnaõpetus	Ühiskonnamudelid. Ühiskonnakorraldus.
looduskirjandus, looduskirjeldus	loodusõpetus, bioloogia	Looduse kujutamine ja kirjeldamine eri tüüpi tekstides (ilu- ja aimekirjanduses)
ajalooline romaan	ajalugu	Ajalooline sündmus, ajalooline isik. Fakt ja fiktsioon.
illustratsioon, foto, karikatuur, koomiks	kunst	Illustratsioon, foto, karikatuur ja koomiks kui kunstilise teksti liigid.

sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika.	kunst, muusika, teater, film	Koomika esinemisviisid eri kunstiliikides
ekraniseering, film	kunst, muusika, võõrkeeled	Kirjandusteose põhjal filmi valmimine. Muusikaline kujundus. Vestlusteema „Film“ võõrkeeleeõpetuses.
dramatiseering, teater	kunst, muusika, võõrkeeled	Kirjandusteose põhjal lavastuse valmimine. Muusikaline ja lavakujundus. Vestlusteema „Teater“ võõrkeeleeõpetuses
kujundlik ehk poeetiline keelekasutus, kunstiline kujund	eesti keel, kunst, film, teater	Kujundlik ja sõnasõnaline keelekasutus. Kujund kujutavas kunstis, filmis, teatris.
kompositsioon	kunst, muusika	Kunstiteose kompositsioonelemendid.
looming, autor, teos, lugeja	kunst, muusika, film, teater	Looming, autor, teos, vastuvõtja.
jutustava ja kirjeldava teksti koostamine	eesti keel, ajalugu, loodusõpetus	Jutustava ja kirjeldava teksti olemus, sisu- ja väljendusplaan.
arutleva teksti koostamine	eesti keel, ajalugu	Arutleva teksti kirjutamine ja vormistamine
ettekande, tutvustuse, referaadi koostamine	kõik õppeained	Ettekande, tutvustuse või referaadi koostamine ja esitamine.

lühiaurimuse koostamine	kõik õppeained	Lühiaurimuse koostamine.
luule- või proosateksti esitamine	võõrkeeled	Luule- või proosateksti esitamine: paus, tempo, intonatsioon